

A - 1596

INSTYTUT TURYSTYKI

AKTYWNOŚĆ TURYSTYCZNA UCZNIÓW SZKÓŁ
PONADPODSTAWOWYCH W 1994 ROKU I W OKRESIE
ZIMOWEJ PRZERWY SEMESTRALNEJ 1995 ROKU

Opracowała
doc.dr Zofia LUBOWICZ

Warszawa 1995

BIBLIOTEKA IT
Archiwum Prac
Naukowo-Badawczych

A-1596

Praca wykonana na zlecenie Urzędu Kultury Fizycznej i Turystyki
(symbol R-2.1.2/95)

Spis treści

	str.
Uwagi wstępne	1
I. Podstawowe dane metodologiczne	2
II. Aktywność turystyczna młodzieży w 1994 roku i jej determinanty	4
1. Ogólny obraz krajowych i zagranicznych wyjazdów turystycznych	4
2. Typy zachowań i stopień zadowolenia z wyjazdów turystycznych	8
3. Determinanty aktywności turystycznej	12
III. Aktywność turystyczna młodzieży w okresie wakacji letnich 1994 roku i jej determinanty	14
1. Charakterystyka wyjazdów młodzieży	14
2. Podstawowa przyczyna niekorzystania z turystyki w czasie wakacji letnich	20
IV. Aktywność turystyczna młodzieży w okresie zimowej przerwy semestralnej 1995 roku i jej determinanty	24
1. Ogólny obraz krajowych i zagranicznych wyjazdów turystycznych młodzieży	24
2. Podstawowa przyczyna niekorzystania z turystyki w czasie ferii zimowych	30
V. Plany wyjazdowe młodzieży dotyczące wakacji letnich 1995 roku	33
1. Ogólny obraz krajowych i zagranicznych planów wyjazdowych	33
Uwagi końcowe	36

UWAGI WSTĘPNE

Badanie aktywności turystycznej młodzieży szkół ponadpodstawowych zrealizowane na przełomie II/III 1995 roku dotyczyło wyjazdów turystycznych uczniów w 1994 roku, (a więc była to swoista retrospekcja - odtworzenie wyjazdów z całego roku) i w okresie zimowej przerwy semestralnej 1995 r.

W badaniu, poza określeniem wielkości ruchu turystycznego oraz miejsca i roli turystyki w samodzielnej i zorganizowanej działalności młodzieży starano się uchwycić wyjazdy krajowe i zagraniczne, ich charakterystykę, a także przyczyny nieuczestniczenia w turystyce pewnej grupy uczniów.

Starano się również ustalić preferencje turystyczne dotyczące przewidywanych wyjazdów w wakacje letnie 1995 roku, by na tej podstawie móc sformułować wstępną prognozę turystyki wyjazdowej w okresie tej najdłuższej przerwy w nauce.

Istotne wydawały się również kwestie dotyczące sfery niejako subiektywnej, a mianowicie, czy i jak młodzież postrzega różnorodne walory turystyki i jaki jest stopień zadowolenia z wyjazdów turystycznych.

Dla potrzeb European Travel Commision uwzględniono pytania dotyczące bazy noclegowej, środków transportu i wydatków poniesionych na turystykę.

W związku z tym, że są to badania retrospektywne, należy liczyć się z pewnym zniekształceniem danych dotyczących w szczególności nakładów finansowych poniesionych na turystykę. W tej kwestii pełniejsze dane można by uzyskać w badaniu budżetów domowych.

I. PODSTAWOWE DANE METODOLOGICZNE

W raporcie wykorzystano materiał z reprezentatywnych badań ankietowych przeprowadzonych w 111 różnych typach szkół ponadpodstawowych - liceach ogólnokształcących, liceach i technikach zawodowych, zasadniczych szkołach zawodowych z 43 województw.

Badano uczniów wylosowanych z poszczególnych klas (według numeru w dzienniku szkolnym) na przełomie lutego - marca 1995 roku.

To badanie zrealizowano metodą ankiety pocztowej, a przeprowadzili je odpowiednio przeszkoleni nauczyciele.

Materiał uzupełniający stanowią wywiady z młodzieżą (100) dotyczące postrzegania przez nią różnorodnych walorów turystyki i czynników decydujących o udanym wyjeździe oraz wywiady z dyrektorami szkół i organizatorami wyjazdów krajoznawczo-turystycznych dotyczące zachowań młodzieży i problemów organizacyjnych.

Charakterystykę badanej próby przedstawia tab. 1.

Łącznie zbadano 2606 uczniów z kl. I-IV w tym 41,7% z zasadniczych szkół zawodowych, 1/3 z liceów i techników zawodowych oraz 24,6% z liceów ogólnokształcących. Najliczniej reprezentowani byli uczniowie klas I i II.

Biorąc pod uwagę wielkość miejscowości zamieszkania respondentów, najliczniej reprezentowani byli uczniowie mieszkający na wsi (35,3%) i w miastach powyżej 100 tys. mieszkańców (28,9%).

W subiektywnej ocenie uczniów sytuacja materialna ich rodzin kształtowała się na poziomie przeciętnym (49,7%), bardzo dobrym i dobrym (41,8%), raczej złym i złym (8,5%).

Tabela 1.

CHARAKTERYSTYKA BADANEJ PRÓBY

Lb. badanych ogółem, w tym według:	Lb	%
	2606	100,0
- Płci -		
chłopcy	1298	49,9
dziewczeta	1308	50,1
- Wieku -		
15 lat i poniżej	311	12,0
16 lat	802	30,8
17 lat	896	34,4
18 lat	433	16,6
19 lat i więcej	164	6,2
- Klasy -		
I	950	36,5
II	841	32,2
III	740	28,4
IV	75	2,9
- Typu szkoły		
ZSZ	1087	41,7
LZ/TZ	878	33,7
LO	641	24,6
- Miejsca zamieszkania		
miasto do 20 tys. mieszkańców	411	15,8
miasto pow. 20-100 tys. mieszkańców	523	20,0
miasto pow. 100 tys. mieszkańców	752	28,9
wieś	920	35,3
- Subiektywna ocena sytuacji materialnej rodziny		
bardzo dobra	123	4,7
dobra	968	37,1
przeciętna	1296	49,7
raczej zła	173	6,7
zła	46	1,8

II. AKTYWNOŚĆ TURYSTYCZNA MŁODZIEŻY W 1994 ROKU I JEJ DETERMINANTY

1. Ogólny obraz krajowych i zagranicznych wyjazdów turystycznych młodzieży

Pod pojęciem aktywności turystycznej rozumieć będziemy działania ukierunkowane na realizację różnych celów związanych z wyjazdem, a za kryterium aktywności turystycznej przyjmujemy nawet pojedynczy fakt wyjazdu, bez względu na cele jakim miał on służyć.

Turystą, bądź potencjalnym turystą, w naszym przypadku, jest młodzież w wieku 15-19 i więcej lat, ucząca się w różnych typach szkół ponadpodstawowych. Nadmienić należy, że populacja ta mieści się we wszystkich proponowanych dotychczas definicjach młodzieży (biologicznych, psychologicznych, socjologicznych).

Z ogólnej populacji badanych 2606 uczniów, w 1994 roku w różnego rodzaju wyjazdach krajowych i zagranicznych (beznoclegowych, weekendowych oraz trwających dłużej niż 2-3 dni) uczestniczyło 88,1% młodzieży (tab.1.).

Tabela 1.

Uczestnictwo w turystyce w 1994 roku

Wyszczególnienie		
Nie uczestniczący w wyjazdach	311	11,9
Uczestniczący w wyjazdach	2295	88,1
w tym w wyjazdach:		
- za granicę	501	22,0
- jednodniowych	1788	77,9
- 2-3 dniowych	1754	76,4
- podczas wakacji letnich	2000	87,1

Najbardziej wskaźnikowe są wyjazdy realizowane podczas wakacji letnich, w których uczestniczyło 87,1% uczniów.

Wyłączając, w tym czasie, wyjazdy jednodniowe (4%) aktywność turystyczną przejawiało 83% młodzieży. W trakcie całego roku, w równym stopniu młodzież realizowała wyjazdy jednodniowe i połączone z jednym - dwoma noclegami.

Organizatorem wyjazdów 2-3 dniowych (tab. 2) byli w kolejności: rodzice, szkoła oraz "inny organizator", przez co należy rozumieć, iż wyjazd organizowała sama młodzież (blisko 1/3).

Szkoła jako organizator wyjazdów krajoznawczo-turystycznych, w świetle wypowiedzi dyrektorów szkół i nauczycieli odpowiedzialnych za organizację wycieczek, boryka się ze znacznymi problemami. Młodzież w fazie organizacyjnej, a raczej ustalania trasy wycieczki przejawia wiele entuzjazmu. Gdy sprawy organizacyjne finalizują się i należy dokonać wpłaty za wyjazd, część uczniów rezygnuje, a często w ogóle nie dochodzi do wyjazdu. Młodzież, tę sytuację komentuje zawyżonymi wymaganiami nauczycieli odnośnie zachowania w czasie podróży i wyjazdu, koniecznością dostosowania się do ustaleń organizacyjnych i brakiem swoistego "luzu" towarzyszącego wyjazdom organizowanym samodzielnie.

Tabela 2. Organizatorzy i forma organizacyjna wyjazdów 2-3 dniowych

Organizatorzy	%
Szkoła, klasa	35,0
Zakłady pracy rodziców	4,0
Rodzice indywidualnie	58,0
Biuro podróży lub organizacja turystyczna	5,0
Inny organizator	32,0
Forma organizacyjna wyjazdu	
Wycieczka, biwak	57,0
Wyjazd do rodziny	49,0
Wyjazd na działkę	6,0
Wyjazd do znajomych	24,0
Inny wyjazd	22,0

W znikomym zakresie zaznaczył się udział zakładów pracy i biur podróży w organizacji wyjazdów. Tendencja ta, w przekroju kilku lat, zdaje się być zjawiskiem trwałym i spowodowana jest zanikającą działalnością socjalną zakładów pracy oraz pauperyzacją wielu rodzin, których nie stać na zorganizowanie nawet krótkiego wyjazdu.

Dominujące formy organizacyjne wyjazdów weekendowych to wycieczki i biwaki oraz wyjazdy do rodziny (odpowiednio 57 i 49%), rzadziej wyjazdy do znajomych.

Te pierwsze są sprzężone z edukacyjną działalnością szkoły oraz z inspirowaną rolą rodziny i samej młodzieży. Zasygnalizować należy wyraźnie zarysowującą się tendencję malenia liczby młodzieży korzystającej z gościnności bliższej i dalszej rodziny.

Wyjazdy za granicę. W omawianym roku, podobnie jak w 1993, 22% uczniów uczestniczyło w wyjazdach turystycznych odwiedzając inne kraje.

Częstotliwość wyjazdów, czas najdłuższego pobytu za granicą oraz charakter wyjazdu ilustrują dane zawarte w tab. 3.

Tabela 3. Częstotliwość oraz pobyty i charakter wyjazdów za granicę

Częstotliwość pobytów za granicą w 1994 r.	%
1 raz	78,4
2 razy	15,0
3 i więcej razy	6,6
Czas trwania najdłuższego pobytu za granicą wg liczby dni	
1 dzień	17,8
2-3 dni	8,4
4 dni	4,0
5-6 dni	6,8
7-14 dni	38,1
15-30 dni	20,6
powyżej 30 dni	4,3
Charakter wyjazdu	
prywatny, np. wyjazd z rodzicami, znajomymi	65,9
zorganizowany np. obóz, wycieczka	37,9
brak danych	0,8

Spośród uczestniczących w wyjazdach zagranicznych dominująca grupa młodzieży uczestniczyła w wyjeździe jeden raz (78,4%).

W stosunku do 1993 roku dwukrotnie zmalała liczba uczniów uczestniczących w wyjazdach wielokrotnych (2 razy i częściej) i nieznacznie wzrosła liczba uczestniczących w wyjazdach krótkich, a zwłaszcza jednodniowych.

Generalnie, w turystyce zagranicznej dominowały wyjazdy długie. 38% uczniów przebywało za granicą 7-14 dni i 1/4 - 15 dni i dłużej.

Wyjazdy za granicę, podobnie jak krajowe, organizowane były głównie przez rodziców (66%) i z nimi młodzież wyjeżdżała.

Wyjazdy zorganizowane przez instytucje - wycieczki, obozy - objęły 38% młodzieży, a więc o 6% więcej aniżeli w 1993 roku.

Najczęściej odwiedzane przez młodzież kraje (tab. 4) to w kolejności Czechy i Słowacja oraz Niemcy (ponad 47%).

Poza Francją i Austrią pozostałe kraje europejskie i pozaeuropejskie odwiedziło poniżej 10% uczniów.

W stosunku do 1993 roku wzrosła liczba turystów, którzy odwiedzili Francję, natomiast zmalało zainteresowanie krajami byłego ZSRR.

Z relacji dyrektorów szkół i uczniów wynika, że Francja jest państwem, z którym szkoły prowadzą ożywioną wymianę związaną z nauczaniem języka francuskiego.

Tabela 4.

Odwiedzane kraje

Wyszczególnienie	%
Niemcy	47,5
Kraje byłego ZSRR	3,2
Czechy, Słowacja	47,7
Węgry	6,0
Bułgaria	0,6
Austria	11,2
Francja	14,0
Włochy	6,2
Wielka Brytania	3,0
Grecja	-
Turcja	-
Kraje Beneluxu	6,0
Kraje skandynawskie	2,6
Inne kraje Europy	2,6
Stany Zjednoczone, Kanada	0,2
Inne kraje pozaeuropejskie	0,4
Brak odpowiedzi	0,4

2. Typy zachowań i stopień zadowolenia z wyjazdów turystycznych

Prezentując globalny obraz aktywności turystycznej młodzieży szkół ponadpodstawowych w 1994 roku warto wskazać w jaki sposób spędzała ona najczęściej swój czas w trakcie wyjazdów (tab. 5.)

Uczniowie najczęściej wskazywali na realizację następujących celów:

- towarzyskich i rozrywkowych - 52%
- wypoczynkowych - 43%
- poznawczych - 31%
- odwiedzin krewnych i znajomych - 30%

W stosunku do 1993 roku zmalała liczba uczniów nastawionych na realizację własnego hobby i nieznacznie wzrosła liczba realizujących wypoczynkowy sposób organizowania wolnego czasu (tab. 5).

Tabela 5.

Zachowania młodzieży podczas wyjazdów turystycznych

Wyszczególnienie	%
- wypoczynek, sen, spacer	43,0
- życie towarzyskie i rozrywkowe	52,0
- zwiedzanie, poznawanie zabytków	31,0
- realizacja własnego hobby np. fotografowanie, wędkarstwo itp.	10,0
- podnoszenie kwalifikacji np. nauka języków, kurs jazdy itp.	5,0
- łączenie wypoczynku z pracą fizyczną	12,0
- odwiedziny krewnych i znajomych	30,0
- inaczej	15,0

Przed badanymi postawiono pytanie dotyczące zadowolenia, bądź nie, z wyjazdów turystycznych w 1994 roku. Poproszono ponadto o uzasadnienie swojej aprobaty lub dezaprobaty.

Z ogólnej populacji uczestniczących w wyjazdach, 80% wyraziło zadowolenie, 9% niezadowolenie i 11% nie udzieliło odpowiedzi. Uzasadnienie aprobaty dla pobytu poza miejscowością stałego zamieszkania nieco częściej wyrażały dziewczęta niż chłopcy (odpowiednio 83 i 78%).

W uzasadnieniu zadowolenia młodzież wskazywała:

- możliwość przebywania w innych niż codzienne warunkach i wybranym przez siebie towarzystwie, które darzy się sympatią. Wypoczynek taki poza funkcją integracyjną przybierał różne formy - poczynając od całkowitej bezczynności do uczestnictwa w rozrywkach i zabawach. Niebagatelną rolę spełniała atmosfera towarzysząca wyjazdom wyrażona sformułowaniami "był luz", "było ekstra" itp. (62%),
- możliwość poznawania nie tylko "nowych ludzi" ale też nowych miejscowości i ich zabytków. Doznania emocjonalne związane z turystyką w tym przypadku dotyczyły zarówno środowiska społecznego, kulturowego i przyrodniczego (36%),
- możliwość zacieśnienia więzi z rodziną (lub bliższe jej poznanie) oraz pomoc w pracy (18%),
- dobrą pogodę, która sprzyjała wypoczynkowi, a także uwypuklała walory krajobrazowe, powodując zafascynowanie miejscem pobytu oraz chęć powrotu w przyszłości (52%).

Zadowolenie z pobytu poza miejscowością stałego zamieszkania wyrażają charakterystyczne wypowiedzi podane niżej:

- "Do mojego zadowolenia z przebytych wyjazdów przyczyniły się następujące fakty: dobre grono przyjaciół, z którymi wyjechałem, wspaniałe krajobrazy, które nas otaczały, dobra zabawa, możliwość oderwania się od spraw codziennych. Było super".
- "Jestem zadowolona, bo wspólnie z klasą zwiedziliśmy wiele ciekawych miejsc, były dobre warunki mieszkaniowe i wyżywienie. Organizowane były dyskoteki, na których wszyscy świetnie bawili się i panowała wesoła atmosfera".
- "Mogłam czas spędzić ze znajomymi. Wypocząć od szkoły. Rozerwać się. Poznać trochę kraj i fajnych ludzi. Spędzić miło czas na łonie natury (morze)".

- "Mogłem robić to co chciałem za niewielkie pieniądze. Było ekstra".
- "Fajna atmosfera, towarzystwo, możliwość poznania innych ludzi i ich kultury".
- "Wyjazdy były dobrze zorganizowane, pozwoliły na oderwanie się od codziennych obowiązków, pozwoliły wypocząć i rozerwać się".
- "Przebywałem dużo z rodziną za niewielkie pieniądze, codziennie miałem rozrywkę, niska (żadna) dyscyplina".
- "Jestem zadowolona ponieważ odwiedziłam znajomych, poznałam wielu ciekawych ludzi, ciekawe miejsca, uczyłam się samodzielności i wypoczynku".
- "Poznałem bliżej rodzinę, zwiedziłem miasto, wypocząłem".
- "Ładna pogoda, miłe towarzystwo, wiele rozrywek, spacer, dobry wypoczynek, relaks".

Na uwagę zasługują również wypowiedzi wyrażające zadowolenie z wyjazdów zorganizowanych przez klasę (szkołę), w których uczniowie podkreślają dobrą organizację wyjazdu, niewielkie nakłady finansowe oraz możliwość poznania. Oto one:

- "Wyjechałem na obóz wędrowny i zwiedziłem o wiele więcej niż na obozie stałym i był to mały wydatek".
- "Jestem zadowolona, bo wspólnie z klasą zwiedziliśmy wiele ciekawych miejsc, były dobre warunki mieszkaniowe i wyżywienie. Organizowane były dyskoteki, na których wszyscy świetnie bawili się i panowała wesoła atmosfera".

Niezadowolenie z wyjazdu najczęściej łączono z "brakiem odpowiednich finansów", rzadziej ingerencji dorosłych w sposób spędzania wolnego czasu, (odpowiednio 9 i 1%).

3. Determinanty aktywności turystycznej.

Uczestnictwo w turystyce poza czynnikiem subiektywnym, formułowanym jako "brak ochoty wyjazdu", o czym piszemy w następnym rozdziale, determinowały w znacznym stopniu cechy społeczno-demograficzne badanych (tab. 6.).

Ogółem:

- w różnego rodzaju wyjazdach, podczas całego roku, uczestniczyło najwięcej uczniów z liceów ogólnokształcących (96%), z klas III-IV (odpowiednio 90-95%), mieszkających w miastach dużych (96%) i średniej wielkości (93%) oraz z bardzo dobrych i dobrych warunków bytowych (92% i więcej). Najrzadziej wyjeżdżali uczniowie szkół zasadniczych (82%) mieszkający na wsi (79%), w złych warunkach bytowych (67%). Podobne zależności odnotowano w wyjazdach podczas wakacji letnich.
- Zmienną w sposób znaczący wpływającą na wyjazdy za granicę był również typ szkoły, warunki bytowe rodziny, wiek uczniów oraz miejscowość zamieszkania.

Dwukrotnie częściej w tego typu wyjazdach uczestniczyli uczniowie liceów ogólnokształcących niż zasadniczych zawodowych; ponad czterokrotnie rzadziej wyjeżdżała młodzież wiejska niż wielkomiejska i czterokrotnie rzadziej młodzież ze złych niż bardzo dobrych warunków bytowych.

- Do czynników, które najsilniej różnicowały uczestnictwo w turystyce należały: warunki bytowe, typ szkoły w której uczą się badani i miejscowość zamieszkania.

Tabela 6.

Uczestnictwo w turystyce, w 1994 roku
wg cech demograficzno-społecznych

Dane demograficzno-społeczne		Uczestnictwo w wyjazdach, w tym:		
		Ogółem	Podczas wakacji letnich	Wyjazdy za granicę
Płeć	Chłopcy	50,0	87,0	24,0
	Dziewczęta	50,0	88,0	20,0
Wiek - lat	15 i mniej	88,0	88,0	19,0
	16	88,0	86,0	22,0
	17	88,0	88,0	22,0
	18	89,0	87,0	22,0
	19 i więcej	88,0	88,0	25,0
Typ szkoły	ZSZ	82,0	84,0	16,0
	TZ, LZ	91,0	87,0	21,0
	LO	96,0	93,0	32,0
Klasa	I	88,0	86,0	21,0
	II	86,0	89,0	22,0
	III	90,0	87,0	23,0
	IV	95,0	90,0	25,0
Miejsce zamieszkania	do 20 tys. mieszkańców	87,0	88,0	21,0
	20-100 tys. mieszkańców	83,0	91,0	27,0
	pow. 100 tys. mieszkańców	96,0	94,0	31,0
	wieś	79,0	78,0	9,0
Sytuacja materialna rodziny	Bardzo dobra	95,0	91,0	44,0
	Dobra	92,0	92,0	28,0
	Przeciętna	86,0	85,0	16,0
	Raczej zła	80,0	78,0	14,0
	Zła	67,0	77,0	7,0

III. AKTYWNOŚĆ TURYSTYCZNA MŁODZIEŻY W OKRESIE WAKACJI LETNICH 1994 ROKU I JEJ DETERMINANTY

1. Charakterystyka wyjazdów młodzieży

W 1994 roku, podczas najdłuższej przerwy w nauce - wakacji letnich - w wyjazdach turystycznych uczestniczyło 87% dziewcząt i chłopców. Wyłączając wyjazdy jednodniowe, uznać można, iż 83% uczniów uprawiało turystykę dość intensywnie zarówno ze względu na częstotliwość i czas trwania wyjazdów (tab. 1).

Częstotliwość wyjazdów charakteryzują 1-2 wyjazdy w trakcie wakacji (59%), ale też blisko 1/4 młodzieży wyjeżdżała poza miejscowość stałego zamieszkania 3-4 razy, a 17% realizowało wyjazdy 5 i więcej razy.

W grupie najbardziej aktywnych turystycznie częściej niż dziewczęta byli chłopcy (odpowiednio 14 i 21%), młodzież do 15 i powyżej 19 roku życia (odpowiednio 28 i 19%), młodzież licealna (po 18%), z miast do 100 tys. mieszkańców (20%) oraz oceniająca sytuację materialną swojej rodziny jako bardzo dobrą - 25%.

Długość pobytu. Poza miejscowością stałego zamieszkania powyżej 7 dni przebywało 84% uczniów, w tym dominowały wyjazdy od 7-14 dni (46%) i od 15-30 dni (30%).

W stosunku do 1993 roku o 5% zmalała liczba uczniów uczestniczących w wyjazdach od 7 - 14 dni na rzecz wyjazdów trwających powyżej 15 dni.

Jakie zatem cechy demograficzno-społeczne charakteryzowały uczniów uprawiających turystykę powyżej 7 dni ?

- częściej były to dziewczęta niż chłopcy (odpowiednio 87 i 81%),
- częściej uczniowie w wieku 15-17 lat (po 86%) niż starsi (80%),
- częściej uczniowie liceów ogólnokształcących (89%) niż pozostałych typów szkół (81-83%),

- częściej mieszkańcy z miast pow. 100 tys. mieszkańców (92%) niż mieszkający na wsi (74%),
- częściej z dobrej sytuacji materialnej (94%) niż złej (67%).

Organizacyjną formą wyjazdów, podobnie jak w 1993 roku był przede wszystkim wyjazd do rodziny i znajomych (58%), wczasy z rodziną (26%) i biwaki (24%).

Zjawisko wyjazdów do rodziny, choć zajmuje wiodącą pozycję w aktywności turystycznej młodzieży, w stosunku do 1993 roku zmalało o 6%, natomiast na niezmiennym poziomie utrzymują się wyjazdy rodzinne na wczasy, obozy wypoczynkowe i turystyki kwalifikowanej.

Mówiąc o formie organizacyjnej wyjazdów turystycznych młodzieży należy wspomnieć iż:

- do rodziny i znajomych częściej wyjeżdżały dziewczęta (o 12% więcej) niż chłopcy; najczęściej młodzież zasadniczych szkół zawodowych (61%); młodzież małych miast i zamieszkująca na wsi oraz z raczej złych i złych warunków materialnych (71%),
 - wczasy z rodziną w równym stopniu spędzały dziewczęta i chłopcy (po 26%) najczęściej w wieku 15-16 lat; częściej niż inni, uczniowie liceów ogólnokształcących i bez mała dwukrotnie częściej uczniowie z dużych miast (33%) niż ze wsi (17%),
 - uczestnikami obozów, w tym zwłaszcza poświęconych doskonaleniu kwalifikacji byli częściej chłopcy (o 5%) niż dziewczęta, młodzież z liceów ogólnokształcących i z miast powyżej 100 tys. mieszkańców (16%). W tej formie wypoczynku uczestniczyło jedynie 5-8% uczniów mieszkających na wsi.
- W obozach wypoczynkowych częściej uczestniczyli uczniowie młodsi i odwrotnie w obozach turystyki kwalifikowanej. Uczestnictwo w tej formie organizacyjnej determinowała niekorzystna sytuacja materialna rodziny.

Organizator wyjazdów wakacyjnych w 1994 roku, to przede wszystkim rodzice (46%) i sami zainteresowani, którzy organizowali je często wspólnie z rówieśnikami (35%).

Charakterystyczne jest iż:

- chłopcy, w tym zwłaszcza z zasadniczych szkół zawodowych, przejawiali większą aktywność w samodzielnym zorganizowaniu wyjazdu oraz częściej niż dziewczęta korzystali z usług klubów sportowych.

W przypadku dziewcząt, w tym zwłaszcza ze szkół licealnych, w organizacji wyjazdu znacznie większą rolę spełniali rodzice, parafie i zakłady pracy rodziców,

- młodzież z miast dużych, bez względu na płeć i typ szkoły, częściej niż z innych miejscowości uczestniczyła we wspólnym z rodzicami wyjeździe na wczasy, podczas gdy uczniowie zamieszkali na wsi i w małych miastach częściej korzystali z gościnności rodziny i znajomych, i realizowali na ogół wyjazdy krótsze, ale częstsze.

Sumując przedstawione dane można uznać, że podobnie jak w latach poprzednich, głównym organizatorem aktywności turystycznej młodzieży podczas wakacji letnich byli rodzice i młodzież.

Wzrosła liczba uczniów korzystających z wyjazdów długich, trwających więcej niż 7 dni i spędzonych w gronie rodziny bez względu na wiek młodzieży.

Samodzielnie organizowane wyjazdy dotyczyły częściej młodzieży z zasadniczych szkół zawodowych niż z pozostałych typów szkół. Tych uczniów i głównie chłopców charakteryzowała większa ruchliwość turystyczna i krótsze pobyty poza miejscowością stałego zamieszkania.

W organizowanych instytucjonalnie formach wyjazdowych (obozy) częściej uczestniczyli chłopcy niż dziewczęta i częściej młodzież z liceów ogólnokształcących.

Istotnym czynnikiem determinującym aktywność turystyczną młodych ludzi była przede wszystkim sytuacja materialna ich rodzin.

Tabela 1.

Częstotliwość, czas trwania, rodzaj, organizatorzy wyjazdów wakacyjnych, a wybrane zmienne społeczne

Wyszczególnienie	Ogółem %%	Płeć		Wiek - lat					Typ szkoły			Miejsce zamieszkania				Sytuacja mater. rodzin		
		Chł.	Dz.	15 i mniej	16	17	18	19 i więcej	ZSZ	LZ, TZ	LO	do 20 tys. mieszk.	20-100 tys. mieszk.	pow.100 tys. mieszk.	wieś	bdb i db	prze- ciężna	raczej zła i zła
Częstotliwość wyjazdów w czasie wakacji letnich w %																		
1 - 2 razy	59,0	55	62	63	60	56	61	54	65	55	55	57	55	58	64	55	62	57
3 - 4 razy	24,0	24	24	21	23	27	22	26	19	27	27	23	26	27	20	27	22	23
5 - 6 razy	8,0	8	8	7	9	8	8	6	6	9	9	9	8	7	8	8	7	10
7 i więcej	9,0	13	6	9	8	10	9	14	10	9	9	11	11	8	8	10	9	10
Czas trwania najdłuższego wyjazdu wg liczby dni																		
1 dzień	4,0	6	3	6	3	4	4	6	6	3	3	7	2	2	7	3	5	7
2 - 3 dni	4,0	5	4	3	4	4	5	5	5	5	3	3	4	2	7	3	6	4
4 dni	2,0	2	1	2	2	1	4	1	2	2	1	2	1	1	4	1	2	5
5 - 6 dni	6,0	6	5	3	5	5	7	6	5	7	4	8	4	3	8	5	6	6
7 - 14 dni	46,0	45	47	49	44	46	44	56	46	47	45	48	51	38	50	45	47	43
15 - 30 dni	30,0	28	32	31	32	31	26	21	26	27	38	28	28	40	20	33	28	22
pow. 30 dni	8,0	8	8	6	10	7	10	3	10	9	6	4	8	14	4	10	6	13
Rodzaj wyjazdu																		
obóz wypoczynkowy	13,0	15	12	17	14	14	8	10	11	13	16	13	9	19	8	16	11	5
obóz kwalifikowany np. wędrowny, sportowy, nauki i obcych itp.	11,0	13	8	6	12	12	10	5	4	11	18	10	10	16	5	13	9	5
kolonie lub obóz zdrowotny, sanatorium	4,0	3	4	5	6	2	1	2	3	3	5	2	3	5	3	4	2	6
biwak	24,0	30	18	15	18	29	29	27	25	24	22	31	28	19	22	24	25	14
wczasy z kimś z rodziny	26,0	26	26	31	28	26	19	24	21	26	32	27	27	33	17	33	22	17
wyjazd do rodziny, znajomych	58,0	51	63	57	58	59	58	49	61	57	53	63	55	51	63	53	60	71
wyjazd na działkę	7,0	7	8	11	6	6	8	7	5	8	9	5	8	12	3	7	7	7
inny	20,0	19	21	15	16	19	27	33	19	21	20	17	22	21	19	19	20	20
Organizatorzy wyjazdów w okresie wakacji letnich																		
organizowałem sam	31,0	36	26	22	28	31	38	44	33	31	28	34	30	29	33	28	33	36
razem z kolegami	35,0	37	33	23	27	40	43	49	35	36	33	38	39	35	31	37	34	33
organizowali sami rodzice (rodzeństwo) i z nimi wyjechałem	46,0	42	51	59	52	46	36	29	42	45	54	47	46	50	43	49	45	37
organizował zakład pracy rodziców	8,0	8	9	14	9	8	5	3	6	10	10	4	8	13	5	9	8	4
szkoła lub organizacje działające na terenie szkoły	4,0	5	4	5	5	4	3	2	2	5	7	6	5	5	3	6	4	1
klub sportowy	4,0	6	2	4	5	4	2	2	2	5	5	3	5	5	3	5	3	2
biuro lub przedsiębiorstwo turyst.	4,0	4	5	4	5	5	2	2	2	4	8	2	3	8	2	6	3	2
parafia (inna wspólnota religijna)	6,0	4	8	6	5	6	6	10	3	8	8	4	8	5	8	5	7	8
inny organizator	10,0	10	9	8	11	9	11	6	10	9	10	11	9	10	9	10	9	9

Środki transportu. Korzystanie z określonych środków transportu, w trakcie uprawiania turystyki, to jeden z elementów organizacji podróży i pobytu poza miejscowością stałego zamieszkania.

Młodzież korzystała z różnych środków transportu (tab. 2), najczęściej jednak z prywatnego samochodu (51,4%), co łączyć można z faktem uprawiania turystyki rodzinnej oraz z kolei (45,1%). W 1994 roku uczniowie mieli zniżki kolejowe i ten środek lokomocji należał do relatywnie tanich.

Ponad 1/3 uczniów podróżowała autobusami PKS, rzadziej autokarem/autobusem, ale też rzadko korzystała z usług biur podróży.

Warto wspomnieć o malejącej roli autostopu w realizacji podróży oraz o braku istotnych różnic w wyborze środka lokomocji ze względu na taką cechę jak płeć.

Młodzież licealna (46-49%) częściej korzystała z prywatnego samochodu oraz kolei, natomiast młodzież szkół zasadniczych z PKS.

Z prywatnego samochodu najczęściej korzystali mieszkańcy dużych i małych miast, z kolei z miast średnich i dużych, natomiast z PKS, młodzież wiejska i małomiasteczkowa.

Tabela 2. Środki transportu wykorzystywane podczas wyjazdów wakacyjnych 1994 roku

Wyszczególnienie	Lb	%
P K P	902	45,1
P K S	724	36,2
Prywatny samochód	1027	51,4
Autokar/autobus	386	19,3
Komunikacja podmiejska	96	4,8
Motocykl, rower	228	11,4
Autostop	122	6,1
Samolot	15	0,8
Inaczej	71	3,5

Tabela 3.

Baza noclegowa wykorzystywana podczas
wyjazdów wakacyjnych 1994 roku

Wyszczególnienie	Lb	%
Schronisko młodzieżowe, dom wycieczkowy	199	9,9
Kwatera prywatna, pensjonat	230	11,5
Mieszkanie rodziny lub znajomych	1138	56,9
Camping, pole namiotowe	756	37,8
Hotel, motel, zajazd	115	5,8
Ośrodek wczasowy (dom wczasowy)	241	12,1
Domek letniskowy na działce	157	7,8
Inaczej	182	9,1

Baza noclegowa, z której korzystali badani (tab. 3), co jest oczywiste w związku z najczęstszymi wyjazdami do rodziny lub znajomych, to głównie ich dom, z którego gościnności korzystało 57% uczniów.

Kolejnym miejscem były campingi i pola namiotowe (38%) oraz w równym stopniu, ale znacznie rzadziej niż camping kwatery prywatne i ośrodki wczasowe. Co dziesiąty uczeń korzystał z usług schronisk młodzieżowych i domów wycieczkowych.

Z bazy hotelowej młodzież korzystała zatem relatywnie rzadko.

Wydatki uczniów na turystykę w czasie wakacji letnich

Badanej młodzieży zadano pytanie dotyczące poniesionych kosztów w czasie najdłuższego wyjazdu wakacyjnego z uwzględnieniem opłat za podróż, noclegi, wyżywienie, rozrywkę itp. Pytanie to nastroczało wielu kłopotów, bowiem młodzież tłumaczyła, iż gros kosztów ponieśli rodzice. Stąd też przedstawione wyliczenie traktować należy jako orientacyjne; a wydatki jako dzienne kieszonkowe w trakcie pobytu poza miejscowością stałego zamieszkania, co potwierdzają wywiady przeprowadzone z uczniami.

Globalne kwoty (w starych złotych) podane przez młodzież przeliczano na kwoty przypadające na jeden dzień w czasie najdłuższego wyjazdu wakacyjnego. Rozkład średnich wydatków ilustruje tab. 4.

Okazuje się, że dzienne wydatki niespełna 1% uczniów wynosiły powyżej 500 tys. złotych, natomiast 91% wymieniało kwotę 50 tys. złotych.

Tabela 4. Kwota przypadająca na 1 dzień w czasie najdłuższego wyjazdu wakacyjnego w 1994 roku

Kwota złotych	%
do 50 tys.	91
51 - 100 tys.	2,7
101 - 150 tys.	1,6
151 - 200 tys.	1,6
201 - 250 tys.	0,1
251 - 300 tys.	0,1
301 - 350 tys.	0,2
351 - 400 tys.	0,1
401 - 450 tys.	0,3
451 - 500 tys.	0,4
pow. 500 tys.	0,8
brak odpowiedzi	1,1

2. Podstawowa przyczyna niekorzystania z turystyki w czasie wakacji letnich

Uczniom, którzy nie korzystali z wyjazdów turystycznych podczas wakacji letnich (12%) zadano pytanie o najważniejszą przyczynę tego stanu rzeczy. Uczniowie mogli wskazać tylko jedną odpowiedź.

W stosunku do wakacji 1993 ro.ku odnotować można niewielkie zmiany dotyczące zmniejszenia się liczby uczniów nie wyjeżdżających w czasie wakacji poza miejscowość stałego zamieszkania (o 2%) oraz nieco inny stopień nasilenia przyczyn niewyjeżdżania.

W ogólnym obrazie przyczyn blokujących uprawianie turystyki (tab. 5) wyodrębnić można cztery podstawowe grupy nierównoważne ilościowo i jakościowo.

Tabela 5. Najważniejsza przyczyna niekorzystania z wyjazdu podczas wakacji letnich

Wyszczególnienie	%
- Dodatkowa nauka, uzupełnianie zaległości w materiale nauczania	1,0
- Trudności finansowe	28,0
- Podjęcie pracy zarobkowej	11,0
- Pomoc rodzinie w pracy	25,0
- Zły stan zdrowia	1,0
- Brak zgody rodziców	2,0
- Brak organizatora wyjazdu	3,0
- Brak ochoty do wyjazdu	14,0
- Inne przyczyny np. praktyki zawodowe	9,0
- Brak odpowiedzi	6,0

Najliczniej uczniowie wskazywali:

- trudności finansowe - 28%
- pomoc rodzinie w pracy - 25%
- brak ochoty wyjazdu - 14%
- podjęcie pracy zarobkowej - 11%.

W stosunku do 1993 roku o 6% młodzieży więcej wskazywało na potrzebę pomocy rodzicom w pracy. Pozostałe przyczyny utrzymały się na niezmiennym poziomie.

W zakończeniu przedstawimy, czy i jakie są zależności między czynnikami stanowiącymi przeszkodę dla aktywności turystycznej młodzieży, a wybranymi cechami demograficzno-społecznymi (tab. 6).

Wyrażają się one w tym, że:

- dziewczęta półtora raza częściej niż chłopcy wymieniali przyczynę dodatkową, jaką są trudności finansowe oraz trzykrotnie częściej brak ochoty do wyjazdu, chłopcy natomiast dwukrotnie częściej pomoc rodzicom w pracy i konieczność podjęcia pracy zarobkowej,
- im starszy wiek, tym więcej uczniów wskazywało na trudności finansowe, oraz konieczność podejmowania pracy zarobkowej. Ten ostatni czynnik nieco rzadziej wymieniała młodzież liceów ogólnokształcących,
- młodzież zamieszkująca na wsi (ponad 1/3) podawała przede wszystkim konieczność pomocy rodzinie w pracy i podobnie jak z pozostałych typów miejscowości trudności finansowe, lecz rzadziej niż uczniowie z małych i dużych miast.

Przyczynę subiektywną - brak ochoty wyjazdu - ponad dwukrotnie rzadziej wymieniali uczniowie zamieszkali na wsi niż z pozostałych typów miejscowości.

Subiektywna ocena materialnego położenia rodziny była czynnikiem najsilniej determinującym uczestnictwo w turystyce. 62% uczniów z "raczej złych i złych warunków bytowych" i o połowę mniej z "przeciętnych" uznało, iż brak środków finansowych uniemożliwił uczestnictwo w turystyce. Młodzież w ten sposób oceniająca swe warunki bytowe częściej podejmowała prace zarobkowe i pomoc rodzinie w pracy. Grupa tej młodzieży w stosunku do 1993 roku wzrosła w środowisku wielkomiejskim i wiejskim.

Młodzież z "bardzo dobrych i dobrych" warunków bytowych (27%) trzykrotnie częściej niż pozostała wskazywała na "brak ochoty wyjazdu" - co można uznać za swoisty szpan lub brak ukształtowanej potrzeby uprawiania turystyki.

Tabela 6. Podstawowa przyczyna niekorzystania z turystyki podczas wakacji letnich 1994 roku, a zmienne społeczno-demograficzna

Dane społeczno-demograficzne		Dodatk. nauka, uzupełn. zaległ. w materiale nauczania	Trudności finansowe	Praca zarobkowa	Pomoc rodzinie w pracy	Zły stan zdrowia	Brak zgody rodziców	Brak organizatora wyjazdu	Brak ochoty	Inne przyczyny
Płeć	Chłopcy	1	22	14	33	1	1	3	3	22
	Dziewczęta	1	35	8	17	1	2	3	15	18
Wiek - lat	15 i mniej	-	15	6	18	-	-	3	32	26
	16	-	30	9	25	1	1	6	16	12
	17	1	28	13	28	-	2	1	11	16
	18	4	30	8	30	4	4	-	6	14
	19 i więcej	-	44	22	11	6	-	-	11	6
Typ szkoły	ZSZ	1	22	13	32	1	3	2	14	12
	LZ, TZ	1	35	10	21	1	1	4	14	13
	LO	-	31	7	13	2	-	2	13	32
Klasa	I	-	24	6	23	1	3	5	22	16
	II	-	28	16	27	1	-	1	12	15
	III	3	34	11	25	2	2	1	7	14
	IV	-	29	14	43	-	-	-	-	14
Miejsce zamieszkania	do 20 tys. mieszk.	-	35	14	5	-	2	7	16	21
	20-100 tys. mieszk.	-	21	11	7	-	7	2	23	29
	pow. 100 tys. mieszk.	2	36	13	13	4	-	-	19	13
	wieś	1	26	9	39	1	1	3	9	11
Sytuacja materialna rodziny	Bdb. i dobra	1	9	8	23	3	4	5	27	20
	Przeciętna	1	31	13	28	1	1	2	9	14
	Raczej zła i zła	-	62	5	16	3	-	-	8	6

IV. AKTYWNOŚĆ TURYSTYCZNA MŁODZIEŻY W OKRESIE ZIMOWEJ PRZERWY SEMESTRALNEJ 1995 ROKU I JEJ DETERMINANTY

1. Ogólny obraz krajowych i zagranicznych wyjazdów turystycznych młodzieży

Podczas zimowej przerwy semestralnej 1995 roku turystykę uprawiało 40,4% młodzieży, w tym 8,3% zrealizowało wyjazd za granicę (tab. 1).

Tabela 1. Uczestnictwo w turystyce podczas ferii zimowych 1995 roku

Wyszczególnienie	Lb	%
Nie uczestniczący w wyjazdach	1552	59,6
Uczestniczący w wyjazdach	1054	40,4
w tym:		
w wyjazdach za granicę	87	8,3

W stosunku do analogicznego okresu 1994 roku, nieznacznie, bo o 1,9% wzrosła liczba młodzieży uczestniczącej w turystyce, w okresie ferii zimowych i tendencja wzrostowa, choć niewielka, utrzymuje się od kilku lat.

Młodzież (tab. 2) najczęściej wyjeżdżała 1-2 razy (90%) realizując wyjazdy krótkie - beznoclegowe, weekendowe i trwające 4 dni - 43%).

Wyjazdy obejmujące 7 i więcej dni dotyczyły 42% uczniów. Formą organizacyjną wyjazdów były przede wszystkim wyjazdy do rodziny i znajomych (69%), z których skorzystało więcej uczniów zimą niż w lecie 1994 roku.

W stosunku do 1994 roku nie zmienił się odsetek uczniów uczestniczących w obozach wypoczynkowych i innych (9%), natomiast o 3% wzrosła liczba uczestniczących w rodzinnych wyjazdach wczasowych i jest to tendencja wzrostowa.

Warto postawić pytanie, czy i w jakim stopniu wybrane czynniki demograficzno-społeczne łączą się z turystyką młodzieży w czasie ferii zimowych ?

- Uczestnictwo w wyjazdach do rodziny i znajomych częściej obejmowało dziewczęta niż chłopców, natomiast w wyjazdach na wczasy z rodzicami nieco częściej uczestniczyli chłopcy.
Oni też dwukrotnie częściej niż dziewczęta uczestniczyli w różnego rodzaju obozach.
- Wyjazdy beznoclegowe najczęściej realizowali uczniowie najstarsi (19 i więcej lat), ze szkół zasadniczych, mieszkający na wsi i w małych miastach oraz z raczej złych i złych warunków bytowych.
- Turystykę trwającą 7 i więcej dni uprawiali częściej uczniowie młodsi, z dobrych warunków bytowych.

Typ szkoły, do której uczęszczali badani nie wpływał na długość pobytu poza miejscowością stałego zamieszkania, a bardziej na formę organizacyjną wyjazdu.

Młodzież licealna - zarówno z liceów ogólnokształcących jak i liceów i techników zawodowych częściej niż ze szkół zasadniczych uczestniczyła w obozach wypoczynkowych i innych związanych z doskonaleniem własnych umiejętności w jakiejś dziedzinie.

W wyjazdach za granicę (tab. 3), podczas zimowej przerwy semestralnej uczestniczyło 8,3% uczniów.

Najczęściej były to wyjazdy organizowane przez rodzinę (znajomych) -

- 78%, rzadziej miały charakter zorganizowanego obozu czy wycieczki (22%).

Liczba uczestników obozów i wycieczek, w stosunku do analogicznego okresu 1994 roku zmalała o 6%.

Podobnie jak podczas wakacji letnich 1994 roku najwięcej uczniów przebywało w Czechach i Słowacji (53%), oraz w Niemczech (23%).

Tabela 2.

Częstotliwość, czas pobytu i rodzaj wyjazdu

Wyszczególnienie	Ogółem %%	Płeć		Wiek - lat					Typ szkoły			Miejsce zamieszkania				Sytuacja mater.rodzin		
		Chł.	Dz.	15 i mniej	16	17	18	19 i więcej	ZSZ	LZ, TZ	LO	do 20 tys. mieszk.	20-100 tys. mieszk.	pow.100 tys. mieszk.	wieś	bdb i db	prze- ciężna	raczej zła i zła
Częstotliwość wyjazdów																		
1 - 2 razy	90,0	90	89	90	89	90	88	89	90	88	89	89	86	94	87	90	88	89
3 - 4 razy	7,0	6	8	8	6	8	7	7	6	8	7	8	9	3	9	7	8	6
5 - 6 razy	1,0	1	1	2	2	-	2	2	1	1	2	1	-	1	3	1	2	1
7 razy i częściej	2,0	3	1	-	3	2	3	2	3	3	2	2	5	2	1	2	2	4
Czas trwania pobytu wg liczby dni																		
1 dzień	22,0	24	20	21	18	22	25	29	26	19	20	24	22	14	29	18	25	29
2 - 3 dni	13,0	12	14	14	14	14	14	10	12	15	13	16	15	9	16	13	14	12
4 dni	8,0	7	9	6	8	7	8	13	9	8	7	6	8	6	10	6	8	7
5 - 6 dni	15,0	15	15	14	15	16	13	15	14	16	15	15	16	15	14	16	14	12
7 - 14 dni	40,0	40	40	44	44	39	37	31	38	41	43	37	37	53	31	45	37	36
15 - 30 dni	2,0	2	2	1	1	2	3	2	1	1	2	2	2	3	-	2	2	4
30 dni i dłużej	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Organizacyjna forma pobytu																		
obóz wypoczynkowy	5,0	6	3	4	4	5	5	3	3	5	5	4	6	7	2	6	3	1
inny obóz (np. sportowy)	4,0	6	3	2	7	3	1	3	2	4	7	3	6	6	2	5	3	3
obóz zdrowotny, sanatorium	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
wczasy z kimś z rodziny	9,0	11	8	9	11	10	8	3	10	8	10	11	5	14	7	13	6	6
Wyjazd do rodziny, znajomych	69,0	62	74	73	70	68	63	68	73	70	62	74	68	57	78	63	72	81
inny wyjazd	23,0	24	21	12	8	14	23	23	12	13	16	20	15	16	11	13	16	9

Tabela 3. Forma organizacyjna wyjazdów za granicę i odwiedzone kraje podczas ferii zimowych 1995 roku

Forma organizacyjna wyjazdu	%
Prywatny np. z rodzicami, znajomymi	78,0
Zorganizowany np. obóz, wycieczka	22,0
Odwiedzane kraje	
Niemcy	23,0
Kraje byłego ZSRR	1,0
Czechy, Słowacja	53,0
Węgry	-
Bułgaria	1,0
Austria	6,0
Francja	-
Włochy	1,0
Wielka Brytania	1,0
Grecja	-
Turcja	-
Kraje Beneluxu	2,0
Kraje Skandynawskie	-
Inne kraje Europy	1,0
Stany Zjednoczone, Kanada	-
Inne kraje pozaeuropejskie	-
Brak odpowiedzi	13,0

O 4% wzrósł odsetek uczniów przebywających w Austrii.

Od wielu lat, systematycznie maleje liczba młodzieży odwiedzającej kraje byłego ZSRR.

Środki transportu (tab. 4). Podobnie jak w lecie, uczniowie w swych podróżach najczęściej korzystali z samochodu osobowego (45%), znacznie rzadziej z kolei, co łączyć można z brakiem zniżek kolejowych na początku roku kalendarzowego.

W równym stopniu w omawianym okresie podróżowano koleją i PKS oraz dwukrotnie rzadziej autokarem/autobusem.

Tabela 4. Środki transportu wykorzystywane podczas wyjazdów w ferie zimowe 1995 roku

Wyszczególnienie	Lb	%
PKP	392	37,2
PKS	380	36,1
Prywatny samochód	473	44,9
Autokar/autobus	102	9,7
Komunikacja podmiejska	77	7,3
Motocykl/rower	30	2,8
Autostop	32	3,0
Samolot	2	0,2
Inaczej	41	3,9

Koleją i PKS oraz dwukrotnie rzadziej autokarem/autobusem.

Tabela 5. Baza noclegowa wykorzystywana podczas wyjazdów w ferie zimowe 1995 roku

Wyszczególnienie	Lb	%
Schronisko młodzieżowe, dom wycieczkowy	72	6,8
Kwatera prywatna, pensjonat	102	9,7
Mieszkanie rodziny lub znajomych	714	67,7
Camping, pole namiotowe	8	0,8
Hotel, motel, zajazd	41	3,9
Ośrodek wczasowy, (dom wczasowy)	35	3,3
Domek letniskowy na działce	8	0,8
Inaczej	145	13,8

Baza noclegowa (tab. 5) z której korzystali badani to przede wszystkim mieszkanie rodziny i znajomych (68%) u których przebywało więcej uczniów w ferie zimowe niż w czasie wakacji letnich. Kolejnym miejscem noclegów były kwatery prywatne, pensjonaty (10%), rzadziej hotele, motele i zajazdy (4%).

Wydatki uczniów na turystykę w czasie zimowej przerwy semestralnej

Podobnie jak w przypadku wakacji letnich, pytając młodzież o wydatki poniesione na turystykę, należy mieć świadomość, że dane zamieszczone w tab. 6 mają jedynie charakter orientacyjny. Koszty poniesione w trakcie jednego dnia najdłuższego pobytu wskazywałyby, iż w ferie zimowe młodzież wydawała nieco więcej pieniędzy, co wiąże się z ogólnym wzrostem cen.

W każdym przedziale kwotowym zwiększyły się grupy uczniów wydających większe kwoty starych złotych dziennie, oraz wzrosła liczba uczniów wydających powyżej 401 tys. złotych dziennie.

Tabela 6. Kwota przypadająca na 1 dzień w czasie najdłuższego wyjazdu podczas ferii zimowych 1995 roku

Kwota w starych złotych	%
do 50 tys.	68
51 - 100 tys.	10
101 - 150 tys.	4
151 - 200 tys.	5
201 - 250 tys.	1
251 - 300 tys.	1
301 - 350 tys.	-
351 - 400 tys.	1
401 - 450 tys.	3
451 - 500 tys.	2
pow. 500 tys.	3
Brak odpowiedzi	2

2. Podstawowa przyczyna niekorzystania z turystyki w czasie ferii zimowych

Nie uczestniczący w wyjazdach turystycznych podczas zimowej przerwy semestralnej stanowili 59,6% badanej populacji.

Obraz przyczyn (tab. 7), a zwłaszcza ich nasilenie, różni się od uzasadnień niekorzystania z wyjazdu podczas wakacji letnich.

- Bez mała dwukrotnie częściej niż w lecie przyczyną blokującą wyjazd jest czynnik subiektywny - brak zainteresowania wyjazdem (25%).
- W obu omawianych okresach, jako dominującą przyczynę młodzież wymienia trudności finansowe jednak o 5% mniej uczniów postrzega je jako czynnik blokujący uprawianie turystyki.
- Wzrasta o 7% odsetek młodzieży uzasadniającej niekorzystanie z wyjazdu koniecznością uzupełniania zaległości w materiale nauczania.
- Trzykrotnie mniej uczniów wskazuje na pomoc rodzinie w pracy i nieco mniej na konieczność podjęcia pracy zarobkowej.

Tabela 7. Najważniejsza przyczyna niekorzystania z wyjazdu podczas ferii zimowych 1995 roku

Wyszczególnienie	%
Dodatkowa nauka, uzupełnianie zaległości w materiale nauczania	8,0
Trudności finansowe	23,0
Podjęcie pracy zarobkowej	9,0
Pomoc rodzinie w pracy	8,0
Zły stan zdrowia	5,0
Brak zgody rodziców	2,0
Brak organizatora wyjazdu	6,0
Brak ochoty do wyjazdu	25,0
Inne przyczyny np. praktyki zawodowe	13,0
Brak odpowiedzi	1,0

Tabela 8. Najważniejsza przyczyna nieuczestniczenia w wyjazdach podczas ferii zimowych 1995 roku

Dane społeczno-demograficzne		Dodatkowa nauka, uzupełn. zaległ. w materiale nauczania	Trudności finansowe	Praca zarobkowa	Pomoc rodzinie w pracy	Zły stan zdrowia	Brak zgody rodziców	Brak organizatora wyjazdu	Brak ochoty	Inne przyczyny
Płeć	Chłopcy	6	20	12	10	5	2	5	27	14
	Dziewczęta	9	27	6	4	6	2	7	23	16
Wiek - lat	15 i mniej	9	19	12	8	9	2	5	28	8
	16	8	24	5	8	4	2	7	27	15
	17	7	23	10	6	4	2	6	26	16
	18	7	24	12	8	6	2	5	22	14
	19 i więcej	7	31	15	12	9	2	2	10	12
Typ szkoły	ZSZ	5	20	17	11	4	2	4	22	15
	TZ, LZ	10	30	3	5	6	3	7	24	12
	LO	10	21	2	3	7	1	7	33	16
Klasa	I	6	22	8	9	6	1	7	29	11
	II	10	23	8	7	4	2	5	24	17
	III	6	25	13	8	6	2	5	22	13
	IV	20	33	6	4	6	2	4	15	10
Miejsce zamieszkania	do 20 tys.mieszk.	7	23	7	6	4	-	8	32	13
	20-100 tys.mieszk	9	26	10	1	3	2	5	24	20
	pow. 100 tys. mieszk.	9	26	7	4	7	3	6	25	13
	wieś	7	20	11	14	6	2	5	22	13
Sytuacja materialna rodziny	Bardzo dobra i dobra	9	7	8	9	6	1	6	34	20
	Przeciętna	7	28	10	7	5	3	6	20	14
	Raczej zła i zła	4	62	8	4	2	-	3	12	5

W okresie ferii zimowych, podobnie jak w wakacje letnie, chłopcy zdecydowanie częściej (tab. 8) niż dziewczęta jako przyczynę niekorzystania z turystyki, wskazują konieczność podejmowania pracy zarobkowej i pomoc rodzicom w pracy, natomiast dziewczęta, nieco częściej trudności finansowe i brak ochoty wyjazdu.

Ten subiektywny czynnik częściej niż pozostali wskazują uczniowie z bardzo dobrych i dobrych warunków bytowych, uczniowie młodsi i zasadniczych szkół zawodowych.

V. PLANY WYJAZDOWE MŁODZIEŻY DOTYCZĄCE WAKACJI LETNICH
1995 ROKU

1. Ogólny obraz krajowych i zagranicznych planów wyjazdowych

Na pytanie "Czy w 1995 roku przewidujesz wyjazdy poza miejscowość stałego zamieszkania w okresie wakacji letnich", twierdząco odpowiedziało 2322 uczniów, co stanowi 89,1% badanej populacji (tab. 1.). Tak więc 10,9% młodzieży nie miało sprecyzowanych planów wyjazdowych, bądź wyrażało swe przemyślenia "chciałabym, wyjechać, ale będzie to zależało od wielu czynników, a przede wszystkim finansów".

Tabela 1. Plany wyjazdowe w wakacje letnie 1995 roku

Wyszczególnienie	Lb	%
- Nie planujący wyjazdów	284	10,9
- Planujący wyjazdy	2322	89,1
w tym:		
- wyjazdy za granicę	817	35,2

Uwzględniając wyniki badań zrealizowanych w 1993 roku, kiedy młodzieży zadano podobnie sformułowane pytanie - dotyczące planów wyjazdowych podczas wakacji letnich 1994 roku, można uznać je za trafne. Wówczas 88,8% planowało wyjazd(y), a wyjeżdżało 88,1%. Wyłączając wyjazdy jednodniowe - 83% młodzieży uprawiało turystykę wakacyjną.

Znacznie rozbudzone, a w mniejszym stopniu realizowane są plany wyjazdowe dotyczące turystyki zagranicznej.

W kolejnym już roku około 10% mniej młodzieży wyjeżdżało za granicę aniżeli chciałoby wyjechać.

Spośród planujących uprawianie turystyki krajowej w 1995 roku (tab.2) do najbardziej preferowanych terenów turystycznych należeć będą:

- morze i okolice
- góry i tereny podgórskie

Po około 1/5 młodzieży pragnęłoby podróżować po całym kraju, odwiedzić konkretne miasta (miejscowości) i czas spędzić na pojezierzach - realizując różne cele - od wypoczynkowo-rozrywkowych, towarzyskich po poznawcze.

Plany dotyczące wyjazdów za granicę w okresie wakacji letnich zadeklarowało 35% uczniów.

Na podstawie badań zrealizowanych w poprzednich latach można przypuszczać, iż plany te zrealizuje około 25% uczniów.

Warte podkreślenia są marzenia młodzieży o podróżach oraz pewien realizm towarzyszący owym marzeniom. Otóż, bardzo często, młodzi ludzie formułują plan wyjazdowy z równoległym zastrzeżeniem "... jeśli pozwolą finanse".

Do preferowanych przez uczniów krajów (tab. 3), podobnie jak w 1994 roku należą w kolejności: Niemcy (37%), Francja (23%), Włochy (20%), oraz Czechy i Słowacja (11%).

Należy przypuszczać, iż podczas wakacji letnich 1995 roku najwięcej młodzieży odwiedzi Niemcy, Czechy i Słowację.

Tabela 2. Preferowane tereny wyjazdów w kraju

Wyszczególnienie	%
Góry, tereny podgórskie	33
Morze	41
Pojezierza	22
Konkretne miasta, miejscowości	23
Podróże po całym kraju	21

Tabela 3. Preferowane kraje zagraniczne

Wyszczególnienie	%
Niemcy	37
Kraje byłego ZSRR	1
Czechy, Słowacja	11
Węgry	3
Bułgaria	1
Austria	7
Francja	23
Włochy	20
Wielka Brytania	7
Grecja	4
Turcja	1
Kraje Beneluxu	6
Kraje skandynawskie	5
Inne kraje Europy	8
Stany Zjednoczone, Kanada	5
Inne kraje pozaeuropejskie	4

U W A G I K O Ń C O W E

W uwagach końcowych pragniemy podkreślić najważniejsze cechy aktywności turystycznej młodzieży uczącej się w szkołach ponadpodstawowych. Aktywność tę scharakteryzowano w przekroju 1994 roku, w okresie zimowej przerwy semestralnej 1995 roku, a także zaprezentowano plany turystyczne uczniów dotyczące 1995 roku.

W 1994 roku, w różnorodnych wyjazdach uczestniczyło 88% młodzieży. Uwzględniając warunki pozwalające uznać wyjazd jako turystyczny, turystykę uprawiało 83% uczniów.

Młodzież wyjeżdżała głównie w celach towarzyskich i rozrywkowych, wypoczynkowych, poznawczych, a następnie odwiedzin krewnych i znajomych.

Organizatorami wyjazdów byli przede wszystkim rodzice i sama młodzież, a formą organizacyjną wyjazdy do rodziny i znajomych, rzadziej na wczasy z kimś z rodziny oraz wyjazdy instytucjonalnie organizowane np. obozy.

Prowadzone badania wykazały, że systematycznie wzrasta liczba młodzieży korzystającej z wyjazdów długich, trwających więcej niż 7 dni.

Z turystyką rodzinną i samodzielnie organizowaną łączy się organizacja podróży i pobytu. Młodzież najczęściej korzystała z prywatnego samochodu i kolei, a bazą noclegową było mieszkanie krewnych (znajomych) oraz campingi i pola namiotowe. Dienne wydatki, a ściślej kieszonkowe sprowadzało się najczęściej do kwoty 50 tys. starów złotych.

Czynnikami blokującymi uprawianie turystyki były trudności finansowe. Subiektywna ocena materialnego położenia rodziny była czynnikiem najsilniej determinującym uczestnictwo w turystyce.

Badania wykazały, że podczas zimowej przerwy semestralnej 1995 roku turystykę uprawiało 40% uczniów w tym 8% zrealizowało wyjazd za granicę.

Dominowała turystyka rodzinna. W okresie tym wzrosła liczba młodzieży wydającej wyższe kwoty na turystykę niż w okresie letnim.

Czynnikiem blokującym wyjazdy były problemy finansowe ale wzrosła liczba młodzieży wymieniającej czynnik subiektywny - brak ochoty wyjazdu oraz wskazującej na potrzebę uzupełnienia zaległości w materiale nauczania.

Na podstawie wieloletnich badań można przypuszczać, że turystykę krajową w 1995 roku ^{była} uprawiało około 85% uczniów z równolegle mniejszym zaspokojeniem potrzeb w zakresie turystyki zagranicznej.

BIBLIOTEKA IT
Archiwum Prac
Naukowo-Zadawczych

A-1596

/skrót raportu/

Instytut Turystyki

**AKTYWNOŚĆ TURYSTYCZNA MŁODZIEŻY
W 1994 ROKU I W OKRESIE FERII ZIMOWYCH
1995 ROKU**

Opr. Zofia Lubowicz

Warszawa, 1995

1. Informacje metodologiczne

Młodzież w wieku 15 - 18 lat¹, ucząca się w szkołach ponadpodstawowych - zasadniczych zawodowych i liceach stanowi 23% ogółu mieszkańców Polski. Zainteresowanie jej aktywnością, w tym turystyczną, jest zrozumiałe ze względów edukacyjnych i ekonomicznych.

Badania ankietowe dotyczące aktywności turystycznej tej grupy młodzieży zrealizowano na zlecenie Urzędu Kultury Fizycznej i Turystyki, na reprezentatywnej próbie 2606 uczniów z 43 województw (na 49 istniejących). Badania przeprowadzono w pierwszym kwartale 1995 roku, w formie audytoryjnej, w wylosowanych szkołach i klasach.

W badaniach, poza określeniem wielkości krajowego i zagranicznego ruchu turystycznego polskiej młodzieży w 1994 roku i jego form organizacyjnych, uwzględniono również aktywność turystyczną podczas zimowej przerwy semestralnej 1995 roku. Starano się również uchwycić plany turystyczne dotyczące wakacji letnich 1995 roku.

2. Obraz krajowych i zagranicznych wyjazdów turystycznych młodzieży

W 1994 roku, w różnego rodzaju wyjazdach krajowych i zagranicznych (beznoclegowych, weekendowych oraz trwających dłużej niż 2-3 dni) uczestniczyło 88% młodzieży (tab.1).

Tabela 1. Uczestnictwo młodzieży w wyjazdach turystycznych w 1994 roku (w %).

Płeć	Uczestniczący w wyjazdach krajowych i zagranicznych	Uczestniczący w wyjazdach zagranicznych
Ogółem	88	22
Chłopcy	87	24
Dziewczęta	88	20

W trakcie całego roku w udział młodzieży w wyjazdach krótkich (do 3 dni) był podobny i wynosił 76-78%. Organizatorami takich wyjazdów byli w kolejności: rodzice, szkoła i sama młodzież.

¹/ Kategoria wiekowa wyodrębniona w Roczniku Statystycznym Głównego Urzędu Statystycznego, 1994. W omawianej próbie przedział wieku wynosił 15-19 lat, jednak znaleźli się w niej również uczniowie starsi.

Podstawowym wskaźnikiem aktywności turystycznej młodych ludzi są wyjazdy w czasie wakacji letnich - najdłuższej przerwy w nauce. W wyjazdach tych uczestniczyło 87% uczniów, a wyłączając wyjazdy jednodniowe (bez noclegów) 83 % młodzieży.

Podobnie jak w 1993 roku, 22% uczniów uczestniczyło w wyjazdach turystycznych odwiedzając inne kraje (tab.2), 78% z nich wyjeżdżało za granicę tylko jeden raz. W stosunku do roku 1993 dwukrotnie zmalał udział wyjazdów wielokrotnych.

W turystyce zagranicznej dominowały wyjazdy długie. 38% wyjeżdżających przebywało za granicą co najmniej tydzień.

Tabela 2. Częstotliwość wyjazdów zagranicznych w 1994 roku

Częstotliwość wyjazdów	Udział w %
1 raz	78 %
2 razy	15 %
3 i więcej razy	7 %

Tabela 3. Czas trwania najdłuższego wyjazdu zagranicznego w 1994 roku

Czas trwania (liczba dni)	Udział w %
1 dzień	18 %
2 - 3 dni	8 %
4 dni	4 %
5 - 6 dni	7 %
7 - 11 dni	38 %
15 - 30 dni	21 %
powyżej 30 dni	4 %

Tabela 4. Charakter wyjazdów zagranicznych w 1994 roku

Charakter wyjazdów	Udział w %
prywatny, np z rodzicami, znajomymi	66 %
zorganizowany, np wycieczka, obóz	38 %

Tabela 5. Kraje odwiedzane w czasie wyjazdów zagranicznych w 1994 roku

Odwiedzane kraje	Udział w %
Niemcy	48 %
Czechy i Słowacja	48 %
Francja	14 %
Austria	11 %
Węgry	6 %
Włochy	6 %
Kraje Beneluksu	6 %
Wielka Brytania	3 %
Kraje b. ZSRR	3 %
Kraje skandynawskie	3 %
Bułgaria	1 %
pozostałe kraje europejskie	3 %

Prezentując ogólny obraz aktywności turystycznej młodzieży w 1994 roku warto wskazać, w jaki sposób spędzała swój czas w trakcie wyjazdów. Uczniowie najczęściej wymieniali następujące cele (mogli zaznaczyć więcej niż jeden):

* towarzyskie, rozrywka	52 %
* wypoczynek	43 %
* cele poznawcze	31 %
* odwiedziny krewnych i znajomych	30 %

Wśród osób uczestniczących w wyjazdach 80% wyraziło zadowolenie z pobytu poza miejscem stałego zamieszkania.

3. Aktywność turystyczna młodzieży w okresie wakacji letnich 1994 roku oraz przerwy semestralnej 1995 roku

W okresie wakacji letnich, 83% młodzieży aktywnie uczestniczyło w wyjazdach o czym świadczą dane zawarte w poniższych tabelach.

Podczas dwutygodniowej, zimowej przerwy semestralnej w 1995 roku, w wyjazdach turystycznych uczestniczyło o połowę mniej uczniów (40%), niż latem 1994 roku. Podróż zagraniczną zimą zrealizowało 8% badanych.

Charakterystyczną cechą wyjazdów wakacyjnych w 1994 roku była nie tylko ich częstotliwość, lecz także długość pobytu poza miejscem stałego zamieszkania.

Wyjazdy trwające co najmniej 7 dni objęły 84% młodzieży. W tej grupie dominowały wyjazdy trwające 7-14 dni (46%) i 15-30 dni (30%).

W czasie ferii zimowych 1995 roku dominowały wyjazdy krótkie (czterokrotnie częściej niż latem). Znacznie rzadziej wyjeżdżano na co najmniej 7 dni.

Zarówno latem jak i zimą dominowały wyjazdy do rodziny i znajomych. W lecie trzykrotnie częściej niż w zimie wyjeżdżano z rodziną.

W czasie wyjazdu młodzież korzystała z różnej bazy noclegowej, najczęściej jednak były to mieszkania rodziny lub znajomych, kwatery prywatne oraz schroniska młodzieżowe. W lecie ponad 1/3 respondentów korzystała z campingów i pól namiotowych.

Uprawiając turystykę młodzież korzystała najczęściej z prywatnego samochodu, następnie z kolei i przejazdów regularnymi liniami autobusowymi.

U większości respondentów codzienne wydatki w trakcie wyjazdu zarówno latem jak i zimą wynosiły poniżej 5 złotych (poniżej 2 USD). Latem takie wydatki deklarowało 91% respondentów, a zimą 68%.

Jako podstawową przyczynę pozostawania w domu deklarowano trudności finansowe. Przedstawimy obecnie strukturę wyjazdów w czasie wakacji letnich 1994 i przerwy semestralnej zimą 1995 roku.

Tabela 6. Częstotliwość wyjazdów w czasie wakacji letnich 1994 oraz w czasie przerwy semestralnej zimą 1995 roku

Częstotliwość wyjazdów	Wakacje letnie	Zima 1995
1 - 2 razy	59 %	90 %
3 - 4 razy	24 %	7 %
5 - 6 razy	8 %	1 %
7 i więcej razy	9 %	2 %

Tabela 7. Czas trwania najdłuższego wyjazdu w czasie wakacji letnich 1994 oraz przerwy semestralnej zimą 1995 roku

Czas trwania (w dniach)	Wakacje letnie	Zima 1995
1 dzień	4 %	22 %
2 - 3 dni	4 %	13 %
4 dni	2 %	8 %
5 - 6 dni	6 %	15 %
7 - 14 dni	46 %	40 %
15 - 30 dni	30 %	2 %
powyżej 30 dni	8 %	-

Tabela 8. Rodzaj wyjazdu w czasie wakacji letnich 1994 oraz przerwy semestralnej zimą 1995 roku

Rodzaj wyjazdu	Wakacje letnie	Zima 1995
Obóz wypoczynkowy	13 %	5 %
Obóz specjalistyczny (np. wędrówka, sportowy, nauka języków)	11 %	4 %
Kolonie, lub obóz zdrowotny, sanatorium	4 %	-
Biwak	24 %	-
Wczasy z kimś z rodziny	26 %	9 %
Wyjazd do rodziny, znajomych	58 %	69 %
Wyjazd na działkę	7 %	-
Inny	20 %	23 %

Tabela 9. Organizatorzy wyjazdów w czasie wakacji letnich 1994 oraz przerwy semestralnej zimą 1995 roku

Organizator wyjazdu	Wakacje letnie	Zima 1995
Samodzielna organizacja	31 %	b.d.
Wspólnie z kolegami	35 %	b.d.
Rodzina	46 %	b.d.
Zakład pracy rodziców	8 %	b.d.
Szkoła lub organizacja działająca na terenie szkoły	4 %	b.d.
Klub sportowy	4 %	b.d.
Biuro podróży	4 %	b.d.
Parafia (inna wspólnota religijna)	6 %	b.d.
Inny organizator	10 %	b.d.

Tabela 10. Baza noclegowa wykorzystywana w czasie wakacji letnich 1994 oraz przerwy semestralnej zimą 1995 roku

Rodzaj bazy noclegowej	Wakacje letnie	Zima 1995
Schronisko młodzieżowe, dom wycieczkowy	10 %	7 %
Kwatera prywatna, pensjonat	11 %	10 %
Mieszkanie rodziny, lub znajomych	57 %	68 %
Camping, pole namiotowe	38 %	1 %
Hotel, motel, zajazd	6 %	4 %
Ośrodek wczasowy (dom wczasowy)	12 %	3 %
Domek letniskowy na działce	8 %	-
Inny obiekt	9 %	15 %

Tabela 11. Środki transportu wykorzystywane w czasie wakacji letnich 1994 oraz przerwy semestralnej zimą 1995 roku

Środek transportu	Wakacje letnie	Zima 1995
Kolej (PKP)	45 %	37 %
Komunikacja autobusowa (PKS)	36 %	36 %
Prywatny samochód	51 %	45 %
Autokar, autobus	19 %	10 %
Komunikacja podmiejska	5 %	7 %
Motocykl, rower	11 %	3 %
Autostop	6 %	3 %
Samolot	1 %	-
Inne	4 %	4 %

4. Ogólny obraz krajowych i zagranicznych planów wyjazdowych w okresie wakacji letnich 1995 roku

Na pytanie "Czy w 1995 roku przewidujesz wyjazd poza miejsce stałego zamieszkania w okresie wakacji letnich" twierdząco odpowiedziało 89% uczniów, a 11% nie miało sprecyzowanych planów wyjazdowych, bądź wyrażało swe przemyślenia "chciałbym wyjechać, ale będzie to zależało od wielu czynników, a przede wszystkim finansów".

Wśród planujących wyjazdy krajowe do preferowanych terenów należały:

* morze i okolice	41 %
* góry i tereny podgórskie	33 %
* konkretne miasta, lub miejscowości	23 %
* pojezierza	22 %
* podróże po całym kraju	21 %

Aż 31% młodzieży planuje wyjazd za granicę preferując takie kraje jak Niemcy, Francję, Włochy oraz Czechy i Słowację. Na podstawie dotychczasowych badań można przypuszczać, iż plany dotyczące wyjazdów krajowych będą zrealizowane, natomiast za granicę wyjedzie około 25% młodzieży.